

Styret i SPAREBANK 1 NORD-NORGE
Postboks 6800 Langnes
9298 TROMSØ

VÅR REFERANSE
11/3044

DERES REFERANSE

DATO
05.03.2020

Tilsynsrapport - IRB-tilsyn

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i SpareBank 1 Nord-Norge 14. mars 2019. Tilsynet inngår i Finanstilsynets oppfølging av bankens bruk av internmodell for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko.

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 17. juli 2019 og styrets svarbrev av 27. september 2019.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Oppfølging av tidligere IRB-tilsyn

Finanstilsynet konkluderte i tilsynsmerknader av 22. november 2018 at tapsgrad (LGD) for foretaksengasjementer bør oppkalibreres. Banken varslet endringer i parametere for tilfriskning og antatt verdifall i modellen for tapsgrad i tråd med anbefalinger i valideringsrapporten. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at de foreslåtte endringene ikke er tilstrekkelige til å oppnå forsvarlige LGD-estimer. Parameterne og endringsforslagene er omtalt i avsnittet om validering av LGD nedenfor. Finanstilsynet fastholder vurderingene fra foreløpig rapport og forventer at banken følger opp indikasjoner på underestimering videre. Finanstilsynet vil vurdere oppkalibreringsbehov etter at nytt rundskriv om krav til IRB-modeller, jf. Finanstilsynets brev til Finans Norge av 24. januar 2020, er fastsatt.

Validering av LGD-modell for foretak

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at gjennomsnittlig observert LGD i 2013 – 2016 oversteg gjennomsnittlig estimert LGD i porteføljen, og at bankens valideringsresultater indikerer underestimering i de to beste LGD-klassene. Styret mener at valideringen må ta utgangspunkt i misligholdt portefølje, og viser til en betydelig margin mellom estimert og observert LGD for misligholdt engasjementer. Av styrets svar fremgår det videre at banken vil sammenligne observert LGD med gjennomsnittlig predikert LGD vektet med misligholdssannsynlighet (PD). Finanstilsynet påpeker at engasjementer med høy PD gjennomgående har høyere LGD enn øvrig portefølje. PD-vektede LGD-gjennomsnitt og gjennomsnittlig estimert LGD for misligholdt portefølje blir dermed lite representative for samlet portefølje. Finanstilsynet fastholder at banken må vurdere gjennomsnittlige LGD-verdier i porteføljen mot gjennomsnittlig observert LGD.

Valideringsrapporten anbefalte å redusere antatt tilfriskning i den beste tilfriskningsklassen og å øke antatt tilfriskning i en svakere klasse. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at observert tilfriskning fortsatt ville være lavere enn predikert etter anbefalt reduksjon. Videre påpekte Finanstilsynet at den foreslåtte økningen gjelder et segment hvor det kan være stor forskjell i

tilfriskning i gode og dårlige tider, og stilte spørsmål om økningen er forsvarlig. Når det gjelder den foreslåtte reduksjonen peker styret på at gjennomsnittlig observert tilfriskning i siste tiår ikke er signifikant forskjellig fra det justerte estimatet. For å underbygge den foreslåtte økningen peker styret på en betydelig margin mellom observert og predikert tilfriskning, og vurderer at lavere margin er forsvarlig. Det framgår videre av styrets svar at tilfriskningsestimatene vil vurderes i forbindelse med bankens implementering av endringer i misligholdsdefinisjon og retningslinjer fra Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA). Finanstilsynet understreker usikkerhet og betydelig variasjon i datagrunnlaget på klassenivå, og usikkerhet rundt sannsynlighet for tilfriskning i nedgangstider. Finanstilsynet fastholder at de anbefalte endringene ikke framstår som forsvarlige.

Valideringsrapporten anbefaler å øke antatt verdifall for enkelte typer sikkerheter. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at observasjonene er basert på gjennomsnittsverdier og at verdifallene kan være vesentlig større for enkeltengasjementer. Finanstilsynet reiste spørsmål om de foreslåtte endringene er tilstrekkelige. Videre påpekte Finanstilsynet små marginer mellom antatt og observert verdifall, og reiste spørsmål om antatt verdifall for næringseiendom også burde økes. For næringseiendom viser styret til analyser i valideringsrapporten og vurderer at antatt verdifall er tilstrekkelig. Finanstilsynet registrerer at banken vil gjøre ytterligere analyser av antatt verdifall for andre sikkerheter. Finanstilsynet legger til grunn at banken følger opp valideringsresultater for næringseiendom i lys av små marginer mellom estimatene og verdifall observert i en periode med gode økonomiske konjunkturer.

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om en større andel av eiendommene bør antas å ha begrenset alternativ bruk og høyere antatt verdifall. Finanstilsynet registrerer at banken følger opp etterlevelsen av retningslinjene for etablering av sikkerheter og at den vil oppdatere kriteriene for tilordning til sikkerhetstyper ved behov.

I foreløpig rapport viste Finanstilsynet til liten margin mellom estimert og observert gjenvinning av usikret del av engasjementet. Styret peker på volatilitet i observert gjenvinning, og at observerte verdier er høyere enn estimatet for de fleste årene i datagrunnlaget. Finanstilsynet vurderer at begrenset datagrunnlag og volatilitet tilsier forsiktighet i kalibreringen.

Styret vurderer at utviklingen i økonomien og i bankens mislighold og tap underbygger lavere LGD-nivå enn det som lå til grunn for tillatelsen, og at overordnet sikkerhetsmargin i LGD ivaretar usikkerheten i modellens parametere. Finanstilsynet påpeker at valideringen indikerer underestimert i LGD for foretak, særlig i lys av at observasjonene er fra gode konjunkturer, og at banken må påse at estimatene er forsvarlige for nedgangstider.

Finanstilsynet ber banken oversende den nye valideringsrapporten når den er godkjent i styret, samt styreprotokoll fra behandlingen av rapporten.

Valideringsmetodikk og beregning av observert tapsgrad

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at valideringen bør etterprøve at bankens metode for å beregne observert tapsgrad tar tilstrekkelig hensyn til usikkerheten i gjenvinningen. Styret svarte at beregningsmetodikken for observert LGD vil vurderes i forbindelse med implementering av retningslinjer fra EBA.

PD-modell for foretak

Valideringsresultater viser fallende PD-nivå over tid og lav margin mellom PD og observert misligholdsfrekvens i etterkant av valideringsperioden. I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at reduksjoner i målt risiko som følge av god økonomisk utvikling og bankens bruk av modellen, ikke

nødvendigvis er underbygget av tilsvarende redusert risiko i porteføljen. Styret svarer at modellen er risikosensitiv og at utviklingen i modellens forklaringsvariabler samsvarer med konjunktorene og utviklingen i misligholds- og tapsnivå. Finanstilsynet fastholder at bankens observasjoner, som hovedsakelig stammer fra gode konjunkturer, ikke underbygger at risikoen er redusert. Finanstilsynet forventer at banken gjør en kritisk vurdering av forutsetninger i PD-kalibreringen og følger opp med tiltak.

Valideringen viser at for kunder med store lån eller høy omsetning er modellens evne til å skille mellom gode og dårlige kunder svak, og marginen mellom PD og observert mislighold knapp eller negativ. I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at observasjonene indikerer at estimeringsusikkerheten er særlig høy i dette segmentet. Det framgår av styrets svar at banken har inkludert ny adferdsvariabel i modellen. Banken varslet Finanstilsynet om denne og andre modellendringer i brev av 1. april 2019.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at banken bør utvide vurderinger av kvaliteten i datagrunnlaget i valideringsrapporten til å gjelde identifisering av misligholdte engasjementer og kvaliteten til eventuelle manuelle oppdateringer. Det framgår av styrets svar at dette inkluderes i årets valideringsrapport.

Utvikling i risikovekter

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet redusert gjennomsnittlig risikovekt for foretak. Det framgår av styrets svar at reduksjon i risikovekt i 1. kvartal 2019 hovedsakelig skyldes avvikling av kundeforhold med høyere risikovekt enn i resterende portefølje, og redusert LGD hos eksisterende kunder. Redusert LGD forklares med økt sikkerhetsdekning, for eksempel ved oppdatering av sikkerhetsverdier, nedbetalinger av engasjementer, og korrigert registrering av sikkerheter. Finanstilsynet noterer videre fra styrets svar at banken etablerer kontroller for å håndtere avdekkede gap i sikkerhetsverdier. Finanstilsynet fastholder at målte effekter av avvikling av engasjementer med høy risikovekt og økt sikkerhetsdekning, kan være overvurdert. Mangelfull registrering av sikkerheter kan indikere svakheter i datagrunnlaget, og korrigeringer bør ikke gi redusert LGD-nivå i porteføljen.

For Finanstilsynet

Inga Baadshaug Eide
fung. seksjonssjef

Olga Andreeva
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.